

דף קמה.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן ס פעיף א

עיינ לעיל דף קמד: עין משפט י.ב.

עין משפט ג.

אה"ע סימן נה פעיף ו

המאיר את האשה וכתב לה כתובה, ולא כנסה לחופה, עדיין ארוסה היא ואינה נשואה, שאין הכתובה עושה נשואין; ואם מת או גירשה, גובה עיקר כתובה מבני חורין, ואינה גובה תוספת כלל, הואיל ולא כנסה. אבל אם אירס אשה ולא כתב לה כתובה, ומת או גירשה והיא ארוסה, אין לה כלום, ואפילו העיקר, שלא תקנו לה עיקר כתובה עד שתנשא או עד שיכתוב. (וי"א דארוסה יש לה כתובה) (הרא"ש והר"ן והטור), (אבל נוהגין כסברא הראשונה).

אה"ע סימן פו פעיף ו

יב. שיעור כתובה^ב לבתולה מאתיים זוז, ולא למנה או גרושה מנה. ולדעת השו"ע השיעור בכסף מדינה, שהם שמינית כסף טהור, ולהרמ"א ע"פ ר"ת השיעור בכסף צורי.

יג. לר"ת כתובת בתולה^ל מדאורייתא, וא"כ החשבון הוא בכסף צורי, שהוא פי שמונה מכסף מדינה. אבל^מ לרי"ף, רמב"ם, שו"ע והגאונים,

כ. כתובות דף י' ע"ב ורי"ף ורמב"ם שם.

ל. ושם בגמ' לר"נ מדרבנן, ולרשב"ג מדאורייתא, והלכה כרב נחמן וכך העלו רוב הראשונים, אולם ר"ת פסק כשב"ג בהלכה כמותו בכל מקום ור"ע מסייעו. וכתב הרא"ש אף שכתובה מדרבנן מה שכותבים דחזו ליכי מדאורייתא היינו השקלים האמורים בתורה ע"פ כסף צורי.

ונ"מ, דלסוברים שזה דאורייתא אינו נאמן להפסידה כתובה בטענת פתח פתוח דכדבר דאורייתא צריך ראייה גמורה, ועיינ ברש"י בדף י' בראש העמוד אך לסוברים שזה מדרבנן נאמן להפסידה כתובה ק' ור', אבל התוספת כתב הרא"ש בשם גאון דאינו נאמן להפסידה, וכתב עליו הרא"ש שמסברא ק"ו דאנן סהדי דהתחייב וטרח על צד שאינו פתח פתוח, וע"כ סובר דגם תוספת נאמן הוא להפסידה. ואולי י"ל דכיון שתוספת זו היא התחייבות מצד עצמו הוי כהתחייבות מן התורה שאינו נאמן להפסידה אלא בראייה ברורה וצ"ע.

מ. דהם תיקנו בכסף של אותו הזמן וכרב נחמן אמר שמואל בכתובות דף ע"א ע"א. וכך פסק הרמב"ם והר"ן דכתובה אינה אלא זוזי דרבנן.

הכתובה מדרבנן, וע"כ השיעור הוא בכסף מדינה^ב, ולהרא"ש הגם שכתובה מדרבנן מ"מ השיעור לפי כסף צורי, ולהרמב"ן אף שזה מן התורה כר"ת מ"מ מאחר והתורה לא נתנה קיצבה יתן לפי שיעור כסף מדינה.

יד. השיעור בכסף מדינה לכתולה^ב ל"ז וחצי דרהם, שהם כ"ה זוז כסף טהור. וכל זוז שוה דרהם וחצי.

משקל זוז - צ"ו משקל שעורות, וכתובת בתולה א"כ צ"ו שעורות כפול עשרים וחמש זוז שוה^ע אלפיים וארבע מאות משקל שעורות, שהם ו' סלעים ורביע, ומשקל חצי שעורה שוה פרוטה, א"כ השיעור בפרוטות כפול שנים 4,800 פרוטות. כל 20 שעורות שוה גרם אחד וא"כ לכתולה 120 גרם כסף זקוק, ולר"ת 960 גרם.

ג. אף שהלכה היא כרוב הפוסקים שזה מדרבנן, ועוד שהבעל מוחזק כפי שכתב הב"י, מ"מ כיון שכתב הרמ"א שכתב לה דחזי ליכי מדאורייתא. כוונתו לפי הרא"ש הנ"ל וכל תנאי שבממון התנאי קיים, כ"כ בח"מ. ומ"מ לסוברים כדעת השו"ע אין לכתוב בכתובה דחזי ליכי מדאורייתא שלא יתפרש שהכתובה מן התורה דזה אינו. ועיין ביביע אומר ח"ג סי' י"ב.

ולהרמב"ן אף שכתב דחזי ליכי מדאורייתא יתן רק כסף מדינה שהוא שמינית. כ"כ בח"מ ס"ק כ"ד. והח"מ בס"ק כ"ה כתב דאם כתב דחזי ליכי מדאורייתא היות וזה תנאי שבממון תנאו קיים, וצריך לתת ע"פ הדאורייתא, וכתב דרוב הפוסקים סוברים שזה מדרבנן וכ"כ הב"י. ובפרט שהבעל מוחזק.

ד. משו"ע יור"ד סי' רצ"ד בהלכות ערלה סעיף ו', שכתב שרביע דרהם הוא ט"ז גרעיני שעורה ויוצא שדרהם שוה שישים וארבע גרעינים, ובכל גרם ישנם משקל 20 שעורים א"כ יוצא לפי החשבון שדרהם יש בו ג' גרם ועוד חמישית.

ע. עיין בח"מ ס"ק כ"א, ולר"ת והנוהגים אחריו שיעור כתובת הבתולה פי שמונה שהם 4800 פרוטות כפול 8 שוה ל-38,400 פרוטות. ודע דגם לר"ת דמשערין בכסף צורי דאורייתא זהו רק בבתולה, אבל באלמנה שכל כתובתה דרבנן החשבון לפי כסף מדינה, ומש"כ הרמ"א אחרת זה להגהות ולא נהגו כן, עיין ב"ש ס"ק י"ד ועוד בח"מ שם. דינר = שש מעה שהם צ"ו שעורות = 4.8 גרם.

מעה = ט"ז שעורות = 0.8 גרם.
 סלע = 4 דינר (96ה4) = 386 שעורות = 19.3 גרם.
 כתובת בתולה = 6 סלעים ורביע = שהם 24,025 שעורות שהם 120 גרם, ולר"ת 960 גרם כסף טהור וא"כ שיעור פדיון הבן צ"ו גרם כסף טהור.
 (4.8ה20) = 1920 שעורות שהם 3840 פרוטות.
 1 גרם = 20 שעורות = 40 פרוטות.
 1 פרוטה = 1/40 גרם כסף = משקל חצי שעורה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

טו. בזמנינו שכותבים מטבע של אותה ארץ^פ וערך מטבע זה יורד מיום ליום ויש חשש שכעבור כמה שנים כל הסכום שכתבו כולל התוספת ונדוני' אינו מגיע אפי' לעיקר הכתובה, יש לכתוב עיקר הכתובה לבד ואח"כ לכתוב סכום מסויים לנדוניא ותוספת.

הגה: טז. בערכם של מאה או^צ מאתיים זקוקים שכותבים בני אשכנז, יש מחלוקת בפוסקים איך לשערם, ולמעשה כיון שיד בעל השטר על התחונה, א"א להוציא מהבעל.

אה"ע סימן נ פעיף ג

עין משפט ד.

ד. הסבלונות חוזרים אפי' חזר הוא^ק, ואם חזרה היא אפי' המאכל והמשקה נותנת דמיו בזול, שהרי גרמה לו לאבד ממון, והוא שיש לו עדים כמה הוציא. וה"ה מה ששלחה היא לו חוזר, דאומדן דעתא שלא שלחה לו אלא על דעת שיכניסנה לחופה.

פ. כ"כ בב"ש ס"ק ט"ו. ובעצם זהו הרמ"א בסעיף ז' כי"ח דיש לכתוב כתובה בפני עצמה והתוספת ונדוני' בפני עצמם, וסיים הרמ"א וכן נוהגין אף בזמנינו כנ"ל ועוד יותר, מטעם הנ"ל. ויש להפריד בין עיקר לתוספת. וכתב הט"ז דאם בעת כתיבת הכתובה היו מעות קלין וכתב לה כך, ובעת התשלום הוסיפו על המטבע, ישלם מטבע שניה בסך הכתובה אבל לגבי הנדוני' שהיא חוב עליו ישלם במטבע הראשונה דלא יראה כריבית, עיין ב"ש ס"ק ט"ו ועיין בשו"ת מהרי"ט באהע"ז ח"ב סי' ב' בענין זה, וזה נוגע לענין פירות המטבע של זמנינו ועיין בספר ברית יהודה סי' כ' ובדרכי תשובה יור"ד סי' קס"ה.

צ. ועיין בחזון איש אבהע"ז סי' ס"ו אות כ"א וכן בגאון ביור"ד סי' ש"ה אך בנחלת שבעה סי' י"ב אות מ"ט כתב בשם הב"ח שמאתיים זוז דאורייתא ערכם שמונים זהובים, וא"כ צא וחשוב המאתיים זהובים, ועיין בספר שיעורי תורה להגר"ח נאה עמוד 131. ובפד"ר הרבניים חלק י"א עמוד 363. לדעת החזון איש מאתיים זקוקים שווים לחמישים ושבעה קילו ושש מאות גרם כסף טהור. ולפי הגר"ח נאה ערכם הוא שני קילו וארבע מאות גרם כסף טהור מלבד עיקר הכתובה ותוספת.

ק. וה"ה מעות וכלים אפי' מועטים ששלח לה להשתמש בבית אביה, ואם אבדה הסבלונות כשהיא גדולה חייבת בהם, ומהר"ם גלאנטי בסי' י"ד כתב דאם חזרתו בגלל שאבי הכלה לא רצה להשלים תנאו, חוזר הכל אפי' המאכל והמשקה.

עין משפט ה.

אה"ע סימן נ סעיף א

א. המקדש אשה אחת מתוך ה' נשים, וכתב לה כתובה ר', ואינו יודע איזו קידש, וכל אחת מהן אומרת אותי קידש, אסור בקרובות כולן, ונותן גט לכל אחת, ומניח כתובה ביניהם ומסתלק. ואם קידש בביאה ואינו יודע כנ"ל, קנסו אותו חכמים שיתן כתובה לכל אחת ואחת ש'.

עין משפט ו.

אה"ע סימן ס סעיף א

עיינ לעיל דף קמד: עין משפט י

ר. ולא כתב בכתובה שם הארוסה, או ששמותיהן כולן שוות, ועיין בב"י, או שכתב לאחת מהן הכתובה ואבדה. כ"כ הרמב"ם והטור בב"ש.
ש. בח"מ סי' שס"א מבואר דאם גזל מאחד ואינו יודע ממי גזל, צריך ליתן לכל אחד ואחד, וכל אחד ישבע, והעיר הב"ש דא"כ אינו יודע מדוע כאן לא תשבע כל אחת ואחת, דהא בש"ס מדמו להני ב' דיני אהדדי.